

Dunja Detoni Dujmić :

BILI SMO ISTOK I ZAPAD

(Zagreb, Mala knjižnica, DHK, 2014.)

BILISMO

Nekoć smo bili istok i zapad
a i danas katkad navrate duhovi
u kožusima nabildanih muževa,
onih što puše cigare nalik ribetinama
i hvale se starošću kao da je to neka budućnost,
a ona došla, nedošla, svejedno,
no odjednom se stvorila baš u njihovim rukama,
dok su polagali cvijeće na sela i zidine,
s kolajnama i posebnim zaslugama,
jer i nemaju drugoga posla nego raznositi narode po stoljećima,
kao da pred sobom gone neko nervozno stado
i krstare svijetom grickajući sjemenke,
negdje duboko u sebi,
na osamljenim pročeljima Zagreba,
u vrućoj utrobi većine.

&

U vrućoj utrobi preživio je grad,
no njegova se imena nikako ne možemo sjetiti,
grad koji je stigao kao grafit iz tame sretan što je živ,
pa je ostao pomalo tvrd i bez šlifa
i nikada se nije uspio lijepo zgusnuti,

a još se hvalio svojim zakašnjelim rođenjem
za koje se znalo da je višak,
o čemu inače ne valja govoriti,
a znalo se i da ga se ne može smijeniti,
jer promjene prenose bolesti
pa i zvjezdanu tugu,
zato što petokraka ima brzih i prevrtljivih,
bez obzira na to jesu li na reverima
ili se zrcale na koži nekog poglavice,
pa iz njih pršte moćni vatrometi
od kojih nikakve koristi jer izazivaju suze na površini stvari,
no baš kad je zagreb napokon upalio luč
ukazala se skvrčena daljina vrlo slična jari
i ljuljala se na udarničkomu mjestu i posve nedolično
stupala, pjevala, držala govore
po šumama i gorama,
doduše ne tako temeljito kao nekoć
kada se svijet selio u golemim nebeskim vagonima
prema svomu trupu punom ratnih odličja
pjevujući svima istodobno i jako spokojno
o tomu kako je život posve bijel i stoposto zapjevan.

&

Tko bi povjerovao kako je život doista
bio bijel i zapjevan,
zamalo proziran sa svih strana prostora i vremena,
te da je mogao zaviriti udarnicima u oči,

ili ravno u njihovu krv
bez imalo čuđenja,
kako je vječito žurio plaćati račune, skupljati obveznice,
darivati siromašnima stare ljubavi bez prigovora savjesti,
ne priznajući da je crno uvijek u bijelom,
a zrak mlak kao ljubičica plava,
no dobro je znao kada treba skupiti ramena i dlanove
i javiti se tom i tom
kako bi izvukao poučak uzimanja i davanja,
ulaganja u zajedničko dobro,
jer mrtvac se izgubio na vrijeme a ljubavnik je pobjegao,
na pozornici je ostao samo pas,
kako je ime tom psu koji maše konopom i miluje grad
u koga se zaljubio pa se s njime dopisuje i javlja mu
tko se ubio a tko nije pokazao smisao za smrt
već samo lovi u mutnom
i preporuča se bogu koji je trenutno odsutan i leži sam u kadi
punoj topla zraka i ogledala koja služe umjesto zaborava,
a voli i piće, kupuje loto, okopava sreću, nesreću, svejedno,
dakle toj se osobi trebao prijaviti,
zatim otići na selo i čekati da naiđe vlak,
ta strijela vremenska koja prevozi svačiju djecu,
no sve što slučajno stigne proda ispod cijene,
samo da se riješi staroga duga i njegovih životinja,
bicikala, srpova, spomen-ploča i cvijeća,
da proda sloj po sloj planine,
a njezinu unutarnju perspektivu baci u bescjenje.

JA DOMOVINA

Moja domovina naglas čita povijest,
Pritom trepće očima i kazuje jedno plavo *kako*,
Šapne zatim sitno *da i ne*,
Jer svako malo ona se rodi pa ode,
Ode opet u neko mračno postojanje
Kao narod iz prigradskoga busa
Kojemu su uzrok i posljedica nepoznati zanati
Pa ih stvoritelji nisu zakucali na vidljivo mjesto
Nego na drvo što spava čak s prvim proljećem
U plavim kosama svih boja, nemoćnih kao ja, ti, ona.

&

Moja domovina čita naglas granice, zna brane i države,
Što su se poslagale same od sebe po rubu, na nekoj litici,
Čita spokojno kako je dovoljno ubosti prstom u ravnicu
I javiti se za lagani skok preko Velebita do Dinare ili gospe,
Zaigrati *bungee jumping* na osojima panonskog bazena,
U nekom svetom parku samoće,
Gdje se čuvaju zlatne kosti i iznutrice,
Češljevi i kopče, pokoji novčić, znak čežnje za prošlošću,
Za narodnim glavama zakopanima zbog radova na cesti.
Plavuša zna kako se veže poluotok za vjetar,
Kucka ipak sama pod kapom svijeta gdje se ne čuvaju uspomene,
Jednom će se možda usuditi krenuti ili zapjevati,
Jednom će zasjati dom u plavoj boji njezinih kosa,
Možda mokrih i kasnih,

Ipak hoće. Moja domovina.

&

Ipak, hoće li se jednom pojaviti čista gospa

U zavežljaju noseći svoje godine, rijeke i gorske prijevoje

I upisati ih u neku mrku kartu svijeta punu bora i žljebova,

Kao u neki sanduk trpnje na koji treba udariti žig,

Kojim se mjeri poredak stvari i zakona,

Kap po kap na bijelom spisu,

To će biti njezina propusnica, snimka srca,

Srca na kojemu narodi drže ruku kako se ne bi rasule kosti, potekla
krv,

Srca na kojemu je nekad ležao crijep kao na pupku svijeta,

A sada zjapi rupa dok se napinje pjesma,

A miljenici sjede jedni na drugima,

U zubima im glad kojoj ništa ne promiče.

Oni jedu prvi i pjevaju.

DIVLJA GRADNJA

Bilo je to pješčano zdanje što traje sezonski,

onako kako žele kupači dok leže na plaži zagrljeni,

čekajući da kuća naraste sama na suncu,

a njoj se baš i nije htjelo,

malo je oklijevala preskaćući noge golača, njihove torbe,

polegnute suncobrane, crnilo i kosti,

zatim je zabila štap, zacrtala cirkus u pijesku,

tu će biti moj svjetlarnik, moj divovski nasad,
no pijesak se opasno micao, zasipao nas olujom,
bolje nego pustinjom, kažu ljudi,
skidajte te zastave, ne trebamo ih,
vjetrovi nas njišu i bez njih,
povješajte listove novina na stijene,
srpanj, kolovoz, ljeto u podne – sve je prevršilo mjeru,
a pred njima morski obraz, stopostotno plav i visok,
napokon sve se giba i mrví pod naletom vala,
bože sačuvaj takvo rasipanje snage,
pješčanik je rekao svoje i okrenuo se naopako,
prekipio doslovce pred očima kupača,
napokon svi skupljaju stvari, švercaju se i odlaze.

NE ZABORAVITE ZALITI BALKONE

Slušam kako zgrada u sebi štropoće
I glas joj izlazi mucajući iz tijela
Kao voda iz plastične boce
Kojom ljeti zalijevamo balkone.
Još je noć i čuje se zrikanje apneje
No svi se naglo bude čim zjevnu vrata
I kante s cvjetnim uzorcima.
Netko je sažalno zavirio u hladnjak
Prozor se rastvorio pred obranom jutra
Čovjek bi napokon želio ustati

Možda najranije do sada
I malo se prepustiti nepomičnom travnjaku
Ali ne daju kućni duhovi.
Svako malo poskoči budilica
Od koje se rastvara varka, guši vrijeme,
Svako malo bubnu koraci na katu
I skonča auto pred zgradom, a travnjak krene.
Naširoko, nadaleko, posvuda

RADOVI NA CESTI

U tren smo se našli na strani nereda,
Tamo gdje nas čeka ožujak i odbačene stvari,
Gdje se jastuci stanjuju bez topline tijela
I miruje glomazan otpad;
Sami na ulici neizglačani,
Gdje je samoća u džepnom izdanju,
A perači se ulica grudaju prašinom,
Na granici, između zidova
Slušamo kako u jednom teče odbrojanje
A za drugoga se svi pridržavamo.
Sve će biti snimljeno, utaboreno
Kad nas prestanu izjedati prozori,
Kad se zgusne nebo, izgled dvorišta
Ili se netko odluči malo zaigrati s ljubavnikom

I lagano pritisnuti puca – tada se sve odjednom zaustavi,

Svi dostavljači novina, vlasnici samoće i studeni.

SELSKA CESTA, ZID

Cesta ide od imena do imena, preko datuma i žrtvenika,

Od oca, sina, djeteta i smilja, zapisuje, zbraja, oduzima,

Ima smrti, ima rođenja, ne zna se čija je majka ustala,

Što klizi obrazom, ruje cestom, pazi, zid!

Jesmo li svi na broju,

Stižemo li tamo gdje se ne naplaćuje mnogo,

Tamo gdje padaju godine, kotrljaju se u nedogled,

Zar samo tako, zar uvijek i jedino tamo, pitamo se tada

Na travnjaku pokraj cvijetka, zazidani.

Selska cesta isparava, postaje stup soli pod naletom juga,

U moru punom farova i ljudske boli,

Uza zid koji zna kako se vene i nervozno pada.

Sve ostalo je božji posao.